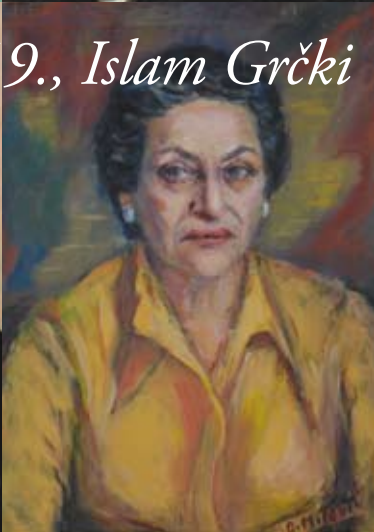

izložba

Čuvari Kule Jankovića

15.7.-15.9.2019., Islam Grčki

Čuvari Kule Jankovića

Kompleks Kule Jankovića kakav danas vidimo nastajao je od 17. stoljeća do danas, a sačuvao se zahvaljujući činjenici da je u njemu preko 300 godina kontinuirano živjela porodica Janković-Desnica. Svaka od 10 generacija doprinijela je održanju ili proširenju prvotne građevine i očuvanju kulturnih dobara koja su se u njoj taložila preko tri stoljeća. Ova izložba prikazuje glavne aktere tog procesa, predstavljene sačuvanim portretima.

F. Saghetti-Drioli, **Stojan Janković**, ulje na platnu, oko 1860. (prema starijem portretu izgorjelom u požaru)

Stojan Janković (1635-1687)

Iako su iz povijesnih dokumenata poznati, a narodna predaja slavi zasluge za obranu i oslobođenje Dalmacije i Stojanova oca Janka Mitrovića, te braće Zaviše i Ilije, poznati portret STOJANA JANKOVIĆA najstariji je lik prikazan u ovoj zbirci. Taj opjevani junak uskočke epopeje istakao se vojničkim sposobnostima u Kandijskom i Morejskom ratu. Godine 1666. zarobljen je i odveden u Carigrad. Nakon bijega iz zatočeništva borio se u mnogim bitkama s Turcima, od Udbine do Šibenika, Knina, Sinja,

Bosne, Mostara i na koncu Duvna, gdje je junački poginuo 1687.g. Za njegove ratne zasluge dodijeljena mu je 1667. g. titula viteza Sv. Marka i imanje s utvrdom u Islamu Grčkom.

Atonietta Bogdanović, **Ilija Dede-Janković**, ulje na platnu, kraj 19. stoljeća (prema fotografiji)

Ilija Dede Janković (1818-1874)

U 18. stoljeću njihovi će se potomci još uvijek baviti vojnim poslovima, dok će se u 19. stoljeću posvetiti kulturi, prosvjetiteljskom radu i politici.

Naročito je značajan posljednji muški potomak, grof ILIJA DEDE JANKOVIĆ, erudit i pisac filozofskih traktata, putopisa, gramatike ruskog jezika, pjesama, drama, kulturoloških rasprava, članaka o ekonomiji na selu. Pisao je na talijanskom i našem jeziku, prevodio s francuskog i ruskog. Začetnik je stvaranja velike biblioteke u Kuli i zbirki umjetničkih predmeta i slika, što će se nastaviti zaslugom sljedećih generacija. Ilija je 1852.g. građevinski preuredio ulaz u stambeni dio i otvorio svečanu prostoriju – salu – u kojoj se sada nalazite. S jugozapadne strane kompleksa počeo je uređivati park naručujući plemenito mediteransko drveće i hortikulture nacrte.

Virgil Meneghello Dinčić (?), **Olga Dede-Janković**, ulje na platnu, 1920. – 1930. (prema fotografiji)

Olga Dede-Janković (1856-1895)

Ilijina kćerka, grofica OLGA DEDE-JANKOVIĆ, zaljubljenica u svoj islamski dom i porodičnu tradiciju, udala se za Vladimira Desnicu.

Felix Urban Cambon, **Vladimir Desnica**, ulje na platnu, 1913.

Vladimir Desnica (1850-1922)

političar i poduzetnik, dugogodišnji načelnik Obrovca, s oduševljenjem prigrlio Olginu ljubav prema Kuli Jankovića, otkupio polovinu imanja od njezine sestre Jelisavete i nastavio ostvarivati planove svoga tasta, Ilije Dede Jankovića. Unaprijedio je poljoprivredu, sagradio nove gospodarske objekte i bazen ispod izvora Klokotuše. Iz njihovog braka rodila su se dva sina, Uroš i Boško.

Uroš Desnica (1874-1941)

pravnik, političar i publicist živio je sa suprugom Fanny u Obrovcu, Zadru i

Radivoj Krainer, **Uroš Desnica**, ulje na platnu, 1909.

Splitu, ali je vrlo često boravio i u Islamu. Ulagao je velike napore u održanje ovog starog zdanja sredstvima koje mu je donosila njegova odvjetnička kancelarija. 30-tih godina prošlog stoljeća preuredio je dio gospodarskih prostora u stambene prostorije ladanjskog tipa, gdje je namjeravao provesti starost. Tako je južno krilo kompleksa, vidljivo iz parka, dobilo više ladanjski izgled, s većim prozorima i balkonom, za razliku od ostalih dijelova kompleksa koji su sačuvali svoj fortifikacijski karakter.

Virgil Meneghello Dinčić, **Boško Desnica**, tuš na papiru, 1920. – 1930.

Boško Desnica (1886-1945)

pravnik, historičar i publicist, rado je boravio u Kuli, dijelio s bratovom familijom planove i zamisli o uređenju Kule. Posebno se zanimao za povijest ovog uskočkog kraja i ljudi; proučavajući mletačke arhive napisao je kapitalno djelo „Historija kotarskih uskoka od 1646. do 1749.“

Radivoj Krainer,
Fanny Desnica,
rođ. Luković, ulje
na platnu, 1909.

Dorotea Milović,
Nataša Desnica,
ulje na platnu,
1970. – 1980.

Fanny i Nataša Desnica

Poslije Uroševa smrti, u ratnim i poratnim godinama, najzaslužnije za očuvanje Kule bile su Uroševa udovica FANNY (1889-1964) i kćerka NATAŠA (1908-1996), koje su stalno živjele u Islamu do 1960. godine lišene osnovnih civilizacijskih uvjeta kao što su struja i voda. Branile su kuće od prokišnjavanja, brinule o obradi zemlje i čvale zgrade i kulturno blago od mogućih provala i devastacije.

Vladan Desnica (1905-1967)

U naporima da sačuvaju Kulu majci i sestri uvelike je pomagao VLADAN, pisac slavnog romana Proljeća Ivana Galeba, Zimskog ljetovanja, pripovjedaka, eseja, pjesama, scenarija za film Koncert, libreta za operu Adel i Mara i dr. Upozorio je kulturne ustanove na vrijednosti ovog kulturnog dobra, koje je već 1949. stavljeno pod zaštitu Konzervatorskog zavoda u Zadru. Znalački je uređio nekoliko

muzejskih prostorija (etnografsku kuhinju, salu, prostor „ispred sale“ i tamnicu) i otvorio ih za posjetioce. Njegovao je i vanjske prostore, uređivao park i predio oko vode, kao i prednje dvorište („veliku avliju“). Sadio je drveće i plemenite biljke, nastavljajući tradiciju svog pradjeda Ilije Dede Jankovića i svih pokoljenja između njih dvojice.

Po vlastitoj želji sahranjen je u crkvi Sv. Đurđa u Islamu Grčkom.

Marika Šafran
Berberović,
Vladan Desnica,
crvena olovka na
papi, 2008.
(prema fotografiji)

Nakon Vladanove smrti, njegova djeca, Olga, Jelena, Nataša i Uroš ulagala su sve očeve autorske honorare u održavanje starih zgrada, naročito krovova. Poslije teških oštećenja u ratu 1991-1995, uz materijalnu pomoć Ministarstva kulture Republike Hrvatske oni i njihovi potomci rade na obnovi Kule Jankovića i privođenju funkciji koju joj je namijenio Vladan: uređenju muzeja i predstavljanju javnosti svih kulturno-povijesnih, umjetničkih, ambijentalnih i prirodnih ljepota ovog objekta.